

ifjabb KARÁCSONY SÁNDOR

TÖREDÉKEK EGY MÚLT SZÁZADI FÜREDI ÉLETMENTŐ HAJÓSRÓL

1928. augusztus 4-én a "Balatonfüred" című keresztény magyar politikai - gazdasági hetilap az alábbi cikket közölte:

*„Izgalmas életmentés a Balatonon
Tíz cserkész halálveszedelemben
Karácsony Sándor bravúrja*

Vasárnap a kora délutáni órákban nagy vihar dúlt a Balatonon. A hirtelen egyszerre két oldalról jövő szélvész több méter magasra korbácsolta föl a vizet s lehetetlenné tette a kisebb hajókat és vitorlásokat. Ebben az időben Karácsony Sándor füredi hajóvezető egy vitorlásról vizsgálta a vizet, hogy hol lát viharral küzdő hajót. Tihany és Füred között pillantott meg egy kétárbócos vitorlást, mely tehetetlenül vergődött a szörnyű viharban. Két társával, Pálfi Gyulával és Juhász Jánossal azonnal a "Badacsony" motorosra szállt, pár perc múlva már a oldalára borult "Helsingor 6591sz." vitorlásra bukkantak, amelynek oldalán 10 cserkész lógott. A mentés nem volt könnyű munka, mert a motorosnak vigyáznia kellett arra, hogy a fiúk ne szoruljanak a két hajó közé, avagy a propeller meg ne sértse a küszködőket. A hetedik kísérletnél sikerült a "Badacsony"-nak oly állásba helyezkedni, hogy a fuldoklókat felszedhette. A mentés az utolsó pillanatban történt, amit igazol az, hogy a parancsnok a motoroson összeesett. A mentés azért volt nagyon nehéz, mert a hullámhegyeknél a vitorlás a fiukkal mindig elmerült a hullámvölgyeknél bukkantak fel, mikor egy-egy cserkészt ki lehetett emelni.

A budapesti piarista gimnázium cserkészeit a tragédia után Füredre hozták, hol Tolnai Kálmán intéző forró teával várta őket a Yacht Clubban, honnan a vihar elmúltá után autókkal szállították őket a tihanyi táborhelyükre.

Karácsony Sándor vizsgázott motorvezetőnek ez volt a 18. életmentése, Mint értesültünk, járásunk főszolgabírája nevezett jólélekkel fogja ajánlani kitüntetésre. A fővárosi lapokat tévesen informálták a fent leírt életmentésről, mert a fuldoklókat a füredi és nem a tihanyi motorosok mentették ki. Ez utóbbi motorosok csak a vihar után mentek ki a vízre. Ellenben Kosler Ferenc és Jáger József az "Elza" motoroson végeztek kutató munkát.

Ez az igazság!"

A cikk kópiáját a füredi Városi Helytörténeti Gyűjtemény mikrofilmtárában őrzik.

Karácsony Sándort ezért az életmentéséért Horthy Miklós kormányzó a Magyar Bronz Érdeméremmel (a Hazáért Érdemérem Bronz fokozatával) tüntette ki. A kitüntetést maga a miniszterelnök, Bethlen István adta át.

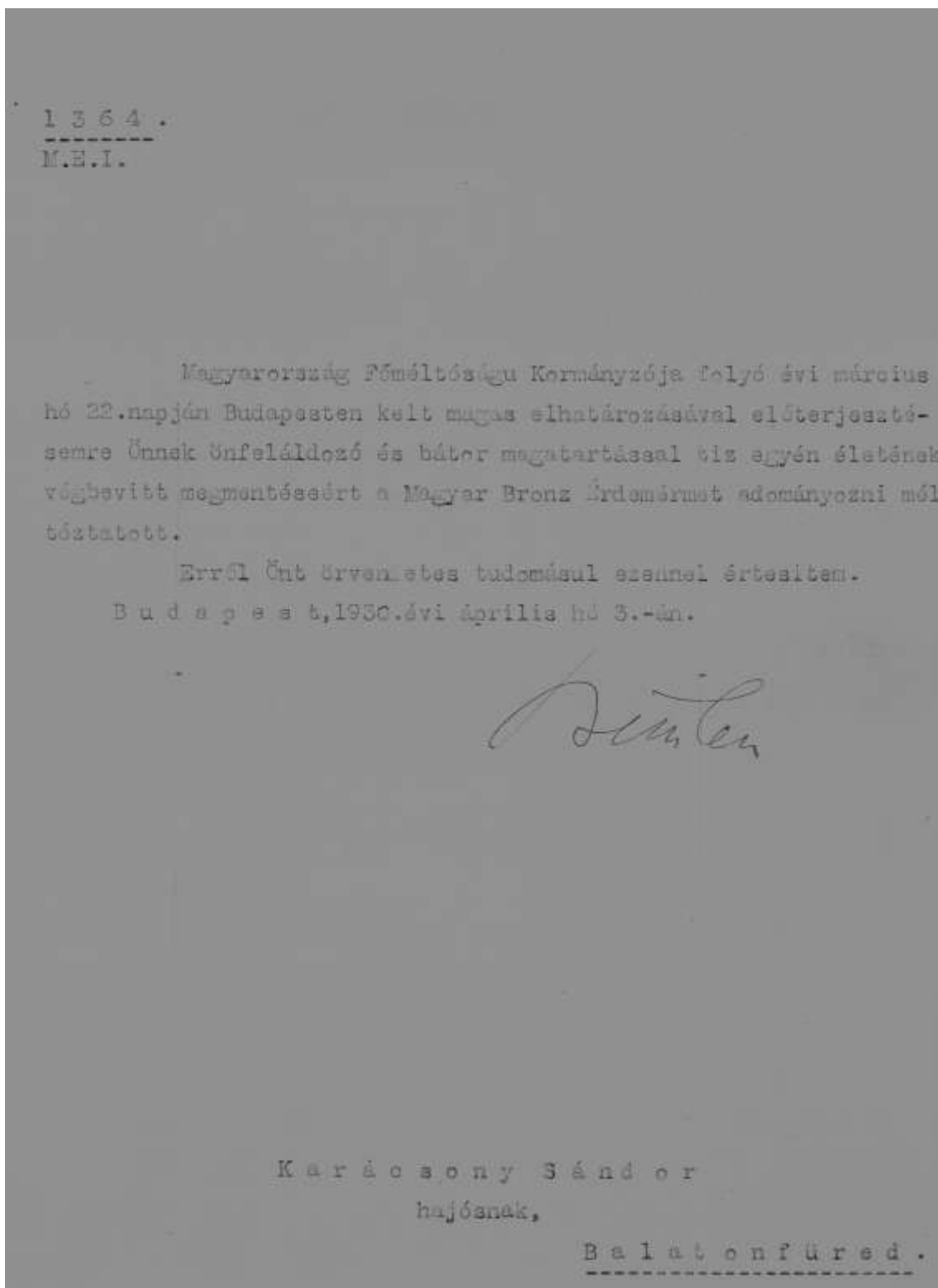

A Horthy Miklós által adományozott kitüntetés

Karácsony Sándornak 18 életmentése volt. Ebből 2 főt télen, jéges vízből mentett, 16 főt pedig nyáron: felborult csónakok és vitorlások utasait, illetve fürdőzőket mentett meg a biztos vízbefüléstől.

Karácsony Sándor a maga módján igazi politikus, vagy ha úgy tetszik: sokoldalú és sok tehetséggel megáldott ember volt.

Nagyon jól zenélt. Egy szép tangóharmónikája is volt, kiválóan játszott rajta. A hangszer 1944-ben az ostromló szovjet csapatok egyik tisztje, "tishti becsületszavát adva" kölcsönkérte tőle. A harmónika soha többé nem került vissza a tulajdonosához.

A kormányzói kitüntetés igazoló lapja

Jó sportember is volt: minden úszásnemben kiválóan teljesített, ezenkívül 10 éven keresztül minden évben ő nyerte meg a vitorlarúd-mászó bajnokságot. (Ez egy 15 méter magas, lakkozott vitorlarúd, tetején egy üveg pezsgővel. Aki leghamarabb lehozza a pezsgőt, az a bajnok.)

Az extrémítás sem állt távol tőle: közismert volt hajós berkekben, hogy bármilyen veszélyes feladatra

is kérték – elsősorban unatkozó, gazdag főurak – nem ismert lehetlent.

Egy ízben azt kérték tőle, hogy vigye ki őket jégvitorlásra és a három méteres rianáson menjen keresztül. Megtette. Ugyan a két oldalsó korcsolya a jég alá csúszott és letört a vitorlarúddal együtt, minnek következtében az egész társaság fenéken csúszott vagy 500 métert, de megúszták.

Történetmesélésben is jeleskedett. Fejből tudott vagy 100 népmesét, de saját kalandjait is élvezetesen, színesen adta elő, melyhez "kiváló" alapot adtak az I. világháborúban átéltek.

Gyerekei és később unokái is szájtátva ültek esztéknél mellette, várva az újabb és újabb vagy akár a sokadszorra hallott, de soha meg nem unt történeteit.

Karácsony Sándor 1893-ban született Balatonfüreden. Szülei földművesek voltak és 7 gyereket neveltek. Ebben a családban, mint az akkoriban általános volt, a gyerekeknek is már igen korán hozzá kellett járulni a megélhetéshez. Ezért a 6 elemi iskola elvégzése után hősünk a Magyar Királyi Yacht Építő Club hajóépítő üzeménél helyezkedett el, mint segédmunkás.

Talán a föld szeretete, talán a jó szerencse miatt a család a 30-as években már magáénak tudhatott több, ma úgy mondanánk "jó helyen lévő" földterületet.

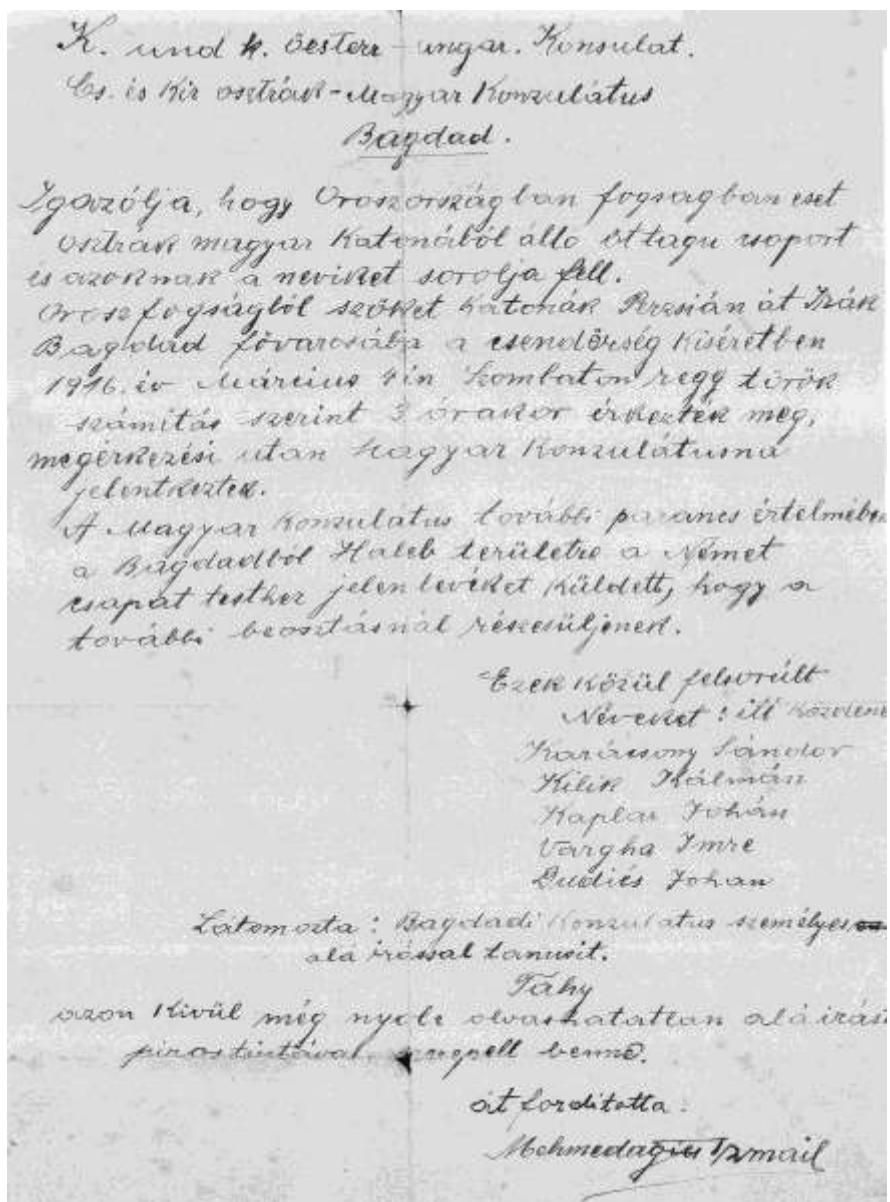
Pl.: a mai Marina Hotel helyét, a füredi vasútállomás melletti legelőket és egy sor telket a "Szákában", "Bocsáron", "Petkében" és "Kéken", ezeken a különleges nevű füredi helyeken.

Karácsony Sándor az I. világháború mozgósítása-kor, 1914-ben a 31. sz. veszprémi gyalogosezred kötelékében teljesített sorkatonai szolgálatot.

Nagykanizsai állomáshelyéről aztán, – az orosz mozgósítás miatt – váratlanul nem az olasz, hanem az orosz hadszíntérre került, ahol hadifogságba esett. A hátsószámba szállítás közben négy társával együtt sikerült megszöknie.

A társak neve: Kilik Kálmán, Kaplár Johán, Vargha Imre és Dudics Johán.

Ez az öt ember aztán kényszerűségből, mivel a front útjukat állta, nem a hazája felé vette az irányt, hanem ellenkező irányba: a mai Irak és Irán (akkor Perzsia) felé vándoroltak.

A bagdadi osztrák-magyar konzulátus igazolása Karácsony Sándor és társai számára

Amint az a fotózott iratokból is kiderül, 1916. március 4-én jelentkeztek a Császári és Királyi Osztrák-Magyar Konzulátuson, Bagdadban. A konzulátus továbbküldte őket Halebre, a német csapattesthez.

Mikor odaértek, egy maláriától legyengült csapattestet találtak, ahol a szanitécek – kicsit talán megkésve – a még egészséges katonákat oltották éppen. Igen ám, de az is hamar világossá vált, hogy akik megkapták az oltást, azok néhány napon belül meghaltak. Ezért a mi "szökevényeink" Karácsony Sándor javaslatára az oltóanyagot a beadás után, ahogy csak bírták, kinyomkodták magukból. Meg is menekültek, bár a javaslattevő lépést azért el kellett távolítani!

Ezt követően ötüket a frontra irányították, de oda sose jutottak el, mert a Tigris folyót átúszva ismét megkísérelték a szökést. A kísérletet azonban észrevették, és golyózápport zúdítottak a menekülőkre.

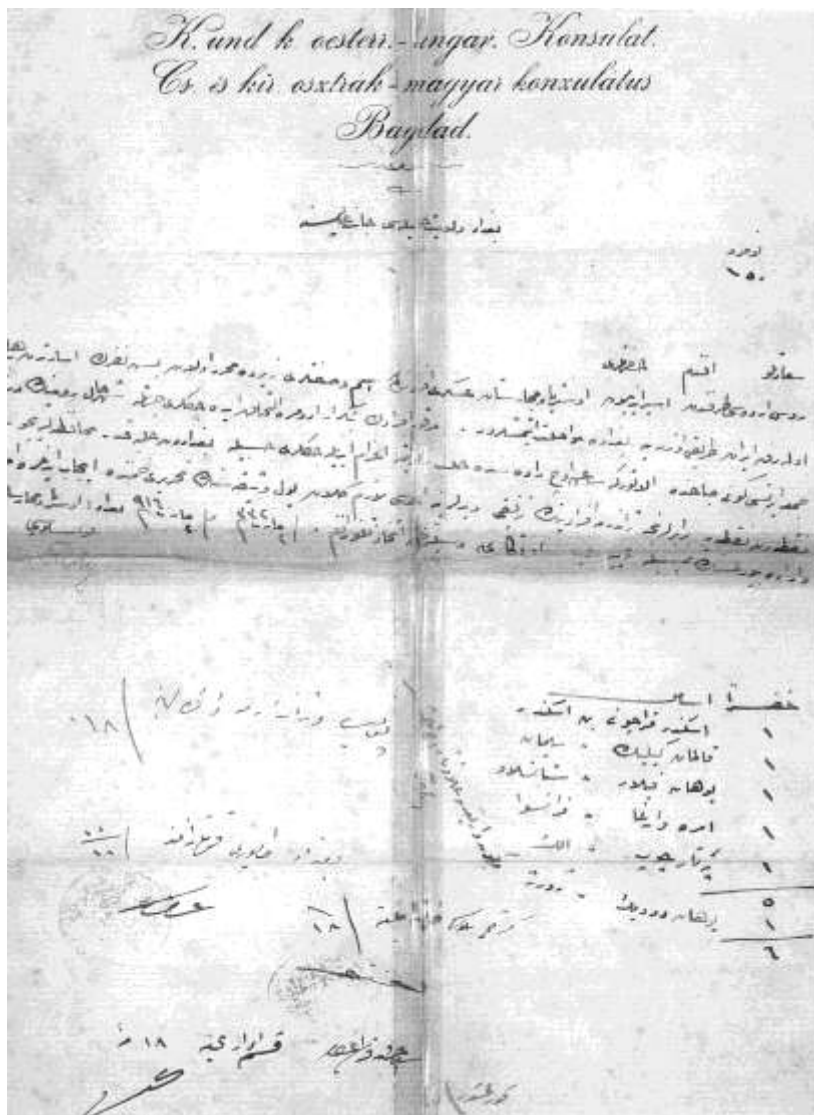
Ezt Karácsony Sándoron kívül senki sem élte túl. Valószínűleg a Balatonban szerzett úszás tudása mentette meg az életét.

Magányos, másfél éves (!) vándorlás után ért haza. (Ez a kalandos út volt később a saját mesék forrásanyaga.)

A 31-es veszprémi pótzászlóalj parancsnokságon jelentkezett, ahol egészségesnek nyilvánították. Visszaküldték volna a frontra, de a Királyi Magyar Yacht Club kérte a felmentését, amit végül meg is kapott.

Visszakerülve a Yacht Clubba, végezte el a szakiskoláit, aztán később a balatoni hajósok közül elsőként, Bécsben a motoros hajóvezetői vizsgát is megszerezte.

Az 1929-es gazdasági világválság idején azonban a munkaviszonya megszűnt. Néhány évig még szülővárosában próbálta megteremteni egyre gyarapodó családjának a létfenntartás feltételeit, aztán 1936-ban, immár 5 gyerekes apaként egy Pest melletti kisteleülésre – Sződligetre – költözött, ahol rá egy évre megszületett legkisebb gyermeke, e cikk írója.

Az osztrák-magyar konzulátus igazolásának perzsa nyelvű átírata